

Амантай Б.
ДШЖС мамандығының 1 курс студенті
Ғылыми жетекшісі: Сабырбек Ж.Б.
Доктор PhD, ДШЖС кафедрасының доценті м.а.
эл-Фараби ат. ҚазҰУ, Алматы қаласы, ҚР

АЛТИМАТ-ФРИСБИ ОЙЫНЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРІ

Алтимат - командалық жанасусыз ұшатын диск «фрисби» көмегімен ойналатын спорт түрі. Бұл ойынды алғаш рет Коламбия мектебінің (Columbia High School) білім алушылары ойнап бастаған. Негізі аталған ойынды бос уақытты тиімді уақыт өткізу мақсатында ғана ойнаған. 1967 жылдың күз айында Джоэл Сильвер фрисбистердің командасын құру туралы ұсыныс жасаған. Бұл ұсыныс қабылданып, кейінірек ұсыныс кейінге қалдырылған. Алтимат-фрисби ойынына қатысты келіспеушіліктер көп болған. Туындаған келіспеушіліктерге қарамастан 1968 жылдан бастап тұрақты түрде ойнатылып келеді. Дәл осы жыл алтимат-фрисби ойынының ойлап табылған жылы болып саналады.

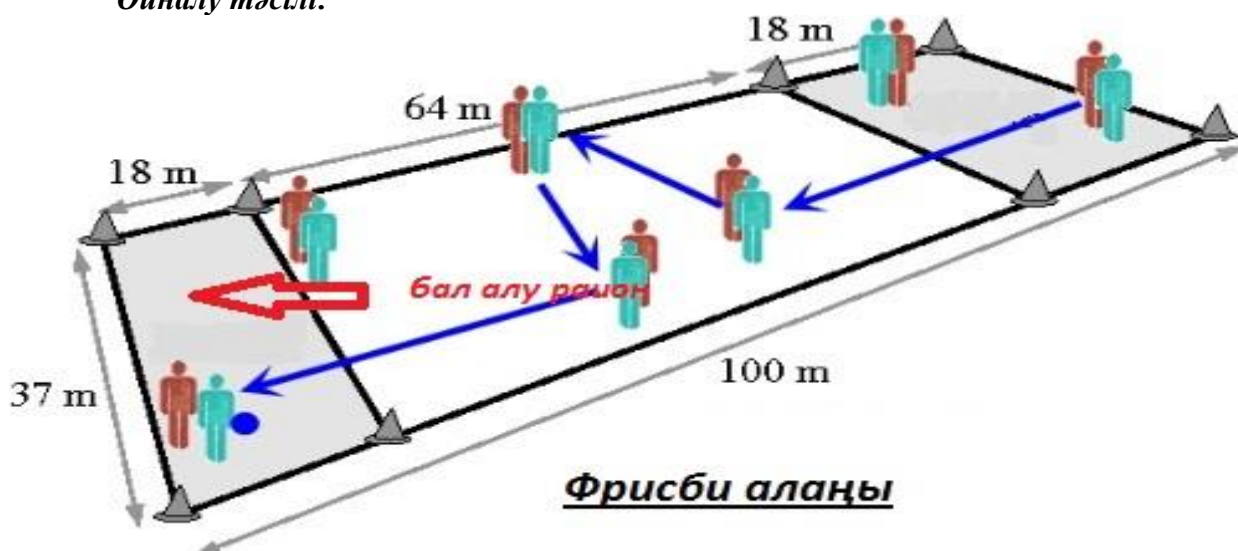
20 ғасырдың алғашқы кезінде Америкада металдан және ағаштан жасалған фрисби пішінін ойлап тапқан екен, ол кезде фрисби іші қуыс айналасы қырлы болып келген. Ойын барысында туындаған ыңғайсыздықтан кейін фрисби пішіні біртіндеп өзгере бастаған. өте қолайлы фрисбидің қазіргі пішінін Маулис Франд жасап шығарған.



1974 жылы әлемде тұңғыш рет бірінші дәстүрлі алтимат-фрисби чемпионаты өткізілді. 1983 жылы дүниежүзі фрисби бірлестік ұйымы құрылған. Аталған спорт түрі 33 жылда әлемнің 62 мемлекетінен 65 алтимат-фрисби клубтары құрылған. 2008 жылы бүкіләлемдік Олимпиада комитетіне алтимат-фрисби ойынын Олимпиада спорт бағдарламасына енгізу мүмкіншілігі туралы ұсыныс жасалған және осы жылы алтимат-фрисби ойыны бойынша алғаш рет Әлем Чемпионаты өткізілген. Аталған жарысқа әлемнің 21 мемлекетінің өкілдері қатысқан. Қазіргі таңда әлемнің 90 астам мемлекетінде алтимат-фрисби ойыны ойналады. Ал Олимпиада спорт бағдарламасына енгізу үшін аталған ойын жарысына 110 мемлекет мүше болу шарт екен.

Фрисби дискі әрбір спортшының өз дәрежесіне сай таңдалады, фрисбидің салмақтары да әртүрлі: 110гр., 145гр., 175гр., т.б.. Фрисби ойнау тәсілі оңай әрі қарапайым, бұл басқа спорт ойындыры секілді орын, жер талғамайды, тек ашық алаң болса болғаны. Үлкен-кіші, кәрі-жас, ұл-қыз деп бөлінбей ойналады. Жарыс алаңының пішіні футбол алаңы секілді, ойналатын алаң ұзындығы 64м., ені 37м.. Алаңның екі жағында ұпай жинау алаңы болады. Ұпай алаңының ұзындығы 18м., ені 37м.. Команда құрамында 5v5, 6v6, 7v7, болып ойнайды. 5v5 құраммен ойнағанда екі жақта тек қыздар, 6v6 құраммен ойнағанда екі жақта тек ұлдар, 7v7 құраммен ойнағанда екі жағында ұлдар мен қыздар аралас, яғни 5 ұл-2 қыз немесе 6 ұл-1 қыз болып ойнау қазіргі кезде кең қолданылып жүрген команда құрамы болып табылады.

Ойналу тәсілі:



Алтимат-фрисби ойынында фрисби дискін өз командаласыңа лақтыру арқылы беріледі. Алайда бұл ойынның бір артықшылығы ойынға дене бітімі қатыспайды, яғни фрисбиді соғып, тартып алуға болмайды. Егер өз командаласыңа лақтырып берілген фрисбиді ұстай алмаған жағдайда, қарсылас команда ойыншылары сол фрисби дискі түскен жерден бастап ойынды әрі қарай жалғастырады. Ойын 15 ұпай шегіне дейін ойналады. Фрисби жарысының бір артықшылығы - төреші болмайды. Ойынға қатысушы екі команда ойыншыларының арасында талас туындаған жағдайда, ол мәселе тек сол екі ойыншының арасында ғана шешіледі. Туындаған мәселені шешуге команданың басқа мүшелерінің араласуға құқығы жоқ. Аталған ереже ойыншылардың бірін-бірі құрметуін талап етеді, мұндай бірін-бірі құрметтеп қабылданған шешімді «Фрисби рухы» деп атайды.

Біздің елімізде алтимат-фрисби ойыны енді ғана дамып келе жатырған спорттың жаңа түрі болып табылады.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде үлкен спортпен айналасуды қолдаумен қатар жалпыға қолжетімді бұқаралық спортты дамытуға да қыруар жұмыс жасалынуда. Алтимат-фрисби спорт түрін де кең ауқымды дамыту мақсатымен қазіргі таңда аптаның дүйсенбі, сейсенбі және жұма күндері сағат 16:00-18:00 аралығында ҚазҰУ спорт кешенінің стадионында университетіміздің барлық факультеттерінің ерікті студенттерінен құралған команда мүшелеріне кешкі жаттығу ойындары өткізілуде.

Ойын техникасы өте қарапайым, алғаш үйренушілер өте тез игере алаты, жарыс ережелерінде дене күшімен тікелей қарсылық көрсетуге болмайтын, ойын тәсілі алуан түрлі, фрисби материалы пластмассадан жасалғандықтан бағасы көпшіліктің алып тұтынуына үйлесімді (экономикалық шығыны төмен), ең бастысы денсаулыққа өте пайдалы әрі бос уақытты қызықты спорт түрін ойнап өткізуді қаласаңыз жоғарыдағы белгіленген уақытта жаттығу ойындарына келіп қатысуға шақырамыз.